LUMO

2

3. Ortodoksinen kirkko

Ortodoksiset kirkot eri puolilla maailmaa

- Noin 11 % kaikista kristityistä on ortodokseja. Ortodoksisuus vaikuttaa etenkin Itä-Euroopassa.
- Ortodoksinen kristillisyys jakautuu ortodoksiseen kirkkoon ja orientaalisiin ortodoksisiin kirkkoihin.
  - Orientaalisia kirkkoja ovat mm. Egyptin koptilainen kirkko ja Etiopian ortodoksinen kirkko.
- Ortodoksinen kristillisyys perustuu Raamattuun ja traditioon.

Ortodoksisten kirkkojen kannatus

Ortodokseja väestöstä

- 50–100 %
- 10–50 %
- merkittävä vähemmistö

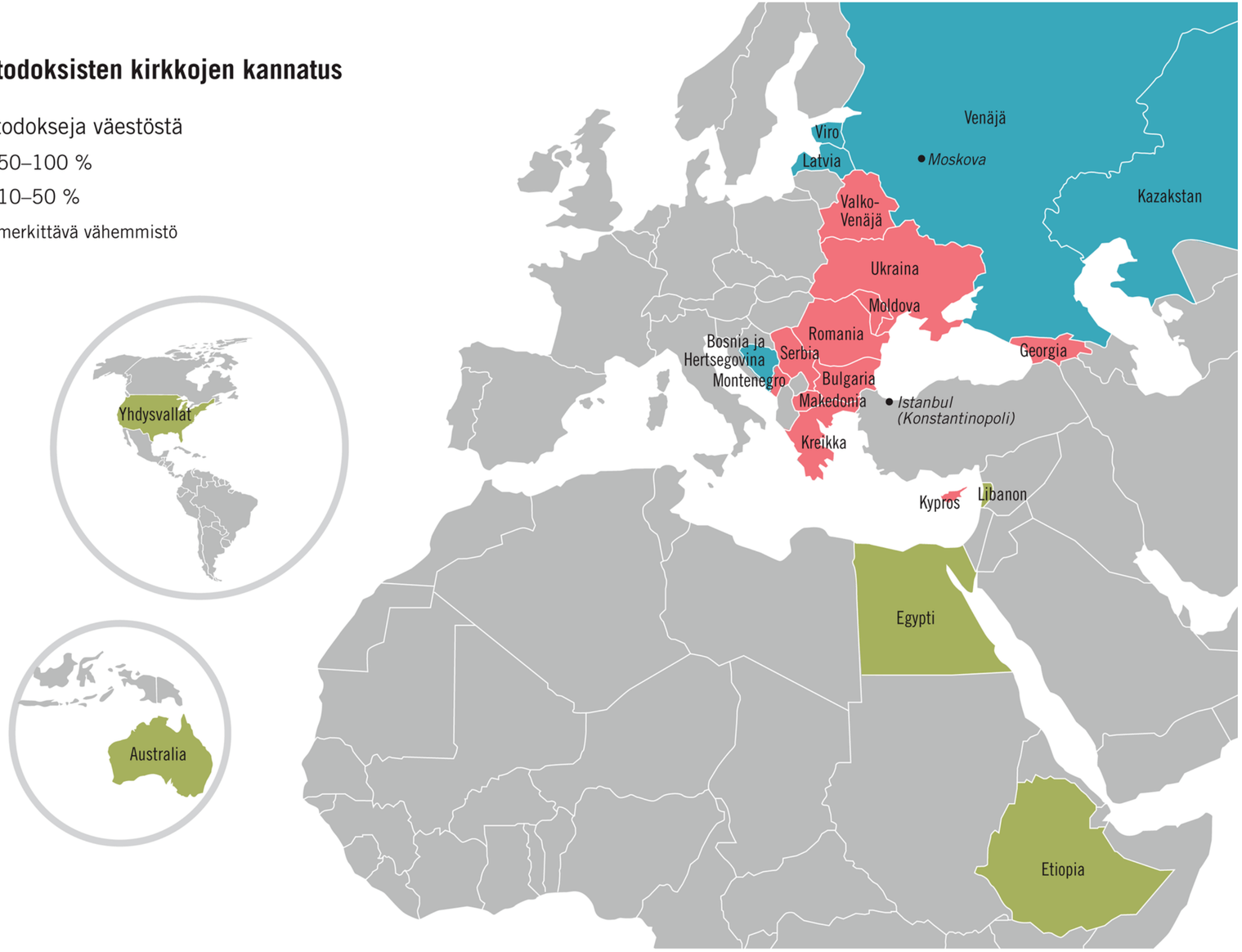

- Ortodoksisella kirkolla ei ole yhtä yhteistä johtajaa.
  - Patriarkat johtavat patriarkaatteja.
  - Konstantinopolin patriarkalla on kunnia-asema.
- Ortodoksiset kirkot muodostuvat itsenäisistä ja toisistaan riippumattomista kirkoista.

Konstantinopolin merkitys

- Bysantista kehittyi mahtava valtakunta, kun Rooma hajosi.
  - pääkaupungiksi Konstantinopoli
  - Hagia Sofia -kirkosta vallan merkki
- Konstantinopolin patriarkka sai 500-luvulla ekumeenisen patriarkan arvonimen, ja häntä alettiin pitää itäisen kristillisyyden johtajana.
  - Patriarkalla ei ole poliittista valtaa.
  - Keisari hallitsi ja suojeli kirkkoa.

- Islam on vaikuttanut Lähi-idässä 600-luvulta alkaen.
- Myös pohjoiset valloittajat uhkasivat Bysanttia 1000-luvun alussa.
- Lännen ja idän kirkoilla on näkemyseroja esim. paavin asemasta, papiston selibaatista ja uskontunnustuksesta.
  - Kirkot julistivat toisensa kirkonkiroukseen vuonna 1054, ja kiroukset kumottiin vasta 1960-luvulla.
- Osmanit valloittivat Konstantinopolin vuonna 1453, jolloin Bysantti menetti asemansa ja Konstantinopolista tuli Istanbul.

Moskovasta kirkon keskus

- Bysantista ortodoksisuus levisi pohjoiseen.
- 900-luvulla syntyi maailman suurin ortodoksinen kirkko, Venäjän kirkko. Aluksi kirkon keskuksena oli Kiova.
- Kiovan ruhtinas Vladimir otti kasteen 988 ja vakiinnutti kristinuskon aseman.
- Kääntymyksellä oli myös poliittisia ja taloudellisia tavoitteita. Pyrkimyksenä oli luoda yhtenäinen valtakunta.

- Monien vaiheiden jälkeen kirkon keskus siirtyi Moskovaan.
- Venäjän kirkko itsenäistyi Konstantinopolin patriarkaatista vuonna 1448, kun sen piispat valitsivat uuden metropoliitan itselleen pyytämättä Konstantinopolin siunausta.
- 1500-luvulla Venäjän suuriruhtinas Iivana III (1462–1505) pyrki vahvistamaan valtakuntaa.
- Kun Moskovan metropoliitta vielä 1500-luvun lopulla sai patriarkan arvon, Moskovasta tuli todella itäisen kristillisyyden uusi ja nykyinen keskus.

Liturgia ja mysteerit

- **Liturgia** eli jumalanpalvelus on ortodoksisen uskonnollisen elämän ydin.
  - Jumalanpalvelukseen kuuluvat kulkueet, ristinmerkit, ikonit ja kirkkolaulu.
- **Ikonit** kuvaavat Kristusta ja muita pyhiä. Ne ohjaavat rukoukseen ja kuvaavat pyhää todellisuutta.

- **Sakramentit** eli mysteerit ovat kirkon pyhiä toimituksia.
  - Kasteessa lapsi liitetään kirkon jäseneksi.
  - Mirhavoitelussa kastettu voidellaan, ja hänen uskotaan saavan Pyhän Hengen.
  - Katumuksen sakramentissa eli ripissä ripittäytyjä tunnustaa syntinsä.
  - Ehtoollinen nautitaan syntien anteeksi saamiseksi.
  - Avioliitto kuvastaa ortodokseille Kristuksen ja kirkon liittoa.

Elämäntapa, ihanteet ja etiikka

- Kirkko pyrkii opastamaan ihmistä kasvamaan ja kehittymään Jumalan kaltaisuuteen.
- Jumalallistumista ei voi täysin saavuttaa, mutta ihminen voi muuttua enemmän Jumalan kaltaiseksi.
- Jokaisella on kyky tunnistaa oikea ja väärä, mutta ortodoksisen etiikan mukaan Jumalan tunteminen on välttämätöntä oikeanlaisen elämäntavan toteuttamiseksi.

- Paasto on olennainen osa ortodoksista uskonelämää.
- Paaston aikana tarkastellaan omaa elämää ja suhdetta itseen, toisiin ja Jumalaan sekä harjoitellaan nöyryyttä.
- Suuri paasto edeltää pääsiäistä.

Luostarielämä kehittyi idässä

- Luostareilla on itäisessä kristillisyydessä merkittävä asema.
- Kristillinen luostariperinne sai alkunsa itäisen kristinuskon alueella.
- Ensimmäiset kristityt erakot elivät Egyptissä ja Syyriassa 100-luvun lopulla.
- Erakkoyhteisöistä kehittyi ensimmäiset luostarit sääntöineen.

- Idän luostarilaitoksen kehittäjä Basileios Suuri (n. 330 – n. 379) laati luostarisäännöt, joissa korostetaan rukouselämää, mietiskelyä ja yhteisöllistä palvelemista.
- Luostarissa omistaudutaan Jumalalle ja eletään yksinkertaisesti.
- Monet luostarit ovat myös pyhiinvaelluspaikkoja tai paikkoja hiljentymiselle, ja ne ovat tärkeitä uskonnollisen perinteen säilyttäjiä.